

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena
2 DinIzhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Tyrševa (Dunajska) cesta 29/I. Poštni predal števil. 345.
Račun poštne hranilnice v Ljubljani števil. 15.393

Ljubljana, 31. maja 1934

Naročnina za četrt leta 20 Din, za pol leta 40 Din, za
vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji
50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarjaŠtev. 22.
Leto VI

Konj, človekov prijatelj

Naša doba je doba naglice in ne-
strpnosti. Vse hiti, vse se peha na-
prej. Vsem se mudi. Čeprav nam
moderna tehnika ustvarja vse popol-
nejša, varnejša in naglejša prometna
sredstva, se vendar dobe tisoči in ti-
soči, ki jim je osebni vlak prepoča-
sen, predolgočasen, ker postaja vsa-

vore, ki je oral v zgodnjih jutrih de-
tečo ledino, konj je vlačil brano po
razritih razgonih, konj je nosil v
sedlu viteške jezdece, vojsčake in
kmete.

Moderna tehnika je pa ponekod
zabila klin tem marljivim živalim.
Izpodrinili so jih hitri avtomobili,

zmore strmino. Naš kmet to ve in
naš kmet to ceni!

Konjereja je na Slovenskem, zlasti
na bivšem Štajerskem na prav visoki
stopnji. Kmet z Murskega polja redi
žlahtne čistokrvne pasme, Prleki med
Ormožem in Ljutomerom pa dalje
vzdolž Ščavnice se ponajajo s svojimi
težkimi pinogavci. Na Gorenjskem in
Dolenjskem najdemo zvečine konje
mešance, odporne in zdrave živali.

Pinogavci so težke živali na ne
previsokih, a izredno mišičastih no-
gah; trup jim je mogočen, prsni koš
širok in obokan, a kljub teži so ko-
nji žlahtne rasti in skladnih oblik.
Te živali rabi naš kmet za najtežje
delo, v mestih pa prevozniki za pre-
važanje pohištva, opeke in drugih to-
vorov.

Mešanci so slični Pinogavcem, toda
njih rast je vendar nekoliko šibkejša,

Čistokrvne in polžlahtnike goji zve-
čine naš severni slovenski kmet. Če-
prav je žival sloke rasti, rabi naše-
mu kmetu za opravljanje vseh polj-
skih in gospodarskih del, zato te na-
še živali niso — kakor sicer — pre-
več občutljive in nežne.

Muropoljski kmet in posestnik z
Dravskega polja gojita te čistokrvne
in polžlahtne konje tudi samo za
lahko vprego in dirke. Krški kmetje
redijo slične pasme, vendar pri njih
sportni konji niso tako izraziti kakor
drugod.

Na Slovenskem gojimo že od nek-
daj zdrave in močne pasme, skrbni-
mo pa hkratu za zdrav in plemenit
zarod.

Na Selu pri Ljubljani je velika ba-
novinska žrebčarna, ki redi v svojih
hlevih na tucate prekrasnih žlahtnih
in polžlahtnih žrebcev. Na Štajerskem
imajo v več krajih kmetje sami skrb-
no negovane žrebce, h katerim go-
nijo sosede in okoličani svoje kobil-
e. Razen tega je še nekaj manjših
zasebnih žrebčarn. Med njimi je nai-



Srečna mladost!

Kobila z žrebetom
na pašiNa desni:
Pri napajanjuSpodaj:
Dveletni konji
na paši

kih 10 kilometrov, ki jim niti brzi
vlak ne vozi dovolj hitro, najhitrejši
avtomobil jim ne drvi z dovolj veliko
brzino, ker se zamuja na vijugastih
cestah, ker mora skozi mesta in vasi
voziti z zmanjšano naglico. Šele zra-
koplov, ki frči kar naravnost, nad
hribi in globokimi rekami, jih zado-
volji.

Nekoč v »zlato dobo«, niso poznali
ničesar drugega kakor poštne kočije.
Vanjo so bili vpreženi iskri in ne-
ugnani vranici, vozili so kakor da jim
je vrag za petami, se ustavljali pred
velikimi krčmami, se pokrepčali in
oddahnili in spet zdrveli po belih
cestah, skozi zelene loke, po pisanih
travnih, čez hribe in po dolinah...

Takrat je imela žival svojo veljavo.
Konj je bil najhitrejši in najbolj od-
poren. Kmetje in konjereji so ču-
vali svoje iskrene konjiče, jih krmili
s sočnim ovsom in jim polagali di-
šečo krmo. Vojske so hranile v svo-
jih stajah na tisoče in tisoče krepkih
živali. Konji so nosili vojaške sle iz
kraja v kraj, konji so vlekli težke
vozove, naložene s šotori, živežem in
strelivom. Na konjih so se borili v
srednjem veku viteški vojsčaki, na
konjih so pogumni in neustrašni sul-
čarji napadali sovražne čete...

Konj je bil tisti, ki je prevajal to-

parna železnica, parne lokomotive,
generatorji na olje, elektrika...

Toda kmet, ki se v potu svojega
obraza peha na svoji grudi, edini on
ni prenehal ceniti svojega tovariša v
delu, samo on ni nehal skrbeti za
žlahtno žival, je ni pozabljal oploje-
vati in plemeniti. Na hribovitih nji-
vah slovenskega kmeta nič ne koristi
motor; konj mora vleči plug in bra-
no. Po strmih klancih, po ozkih kolo-
vozih, ilovnatih in blatnih, samo konj



a noge imajo višje in vitkejše. Ta
vrsta konj služi za splošne gospodar-
ske in kmečke opravke, je trdna in
zdrava.

važnejša na Moti pri Ljutomeru. Prav
tam se snidejo vsako leto po dvakrat
izkušeni konjereji, da si ogledajo
razstavljene kmečke konje in jih oce-
nijo. Po razstavi so na lepo urejenem
dirkališču kmečke in kasaške dirke,
heat-vožnje in jahalne tekme. Le-toh
se udeležijo tudi častniki in bolj znani
jezdci.

Kljub vsej »motorizaciji« je pri nas
na Slovenskem ostal konj slej ko prej
žival, ki je ne bo nehal kmet in go-
spodar nikoli ceniti in ki je nikoli
ne bo mogel ne hotel zamenjati za
stroje.

Naše pasme, čeprav so v raznih
pokrajinah na videz različne, so
zdrave, močne in odporne, žlahtne so
in lepe.

Konj, pokoren in dobrodušen hla-
pec vsakomur, ki ga rabi, je med
domaćimi in udomaćenimi živalmi
najboljši in najzvestejši prijatelj člo-
veka-delavca.

Z. P.



Izza igralniških kulis

Kako se pride igralnici „do živega“. – 150.000 frankov za dva mrtvaška spreveda. – „Lestenec bo padel!“ – Skrivnostni čilski general in njegova še skrivnostnejša žena

Kadar govorimo o igralnici, ni treba, da bi zmeraj mislili ravno na Monte-Carlo. Na francoskih obalah igralnic kar mrgoli, tako v kopališčih gornje in spodnje Bretanje, na Srebrni obali in tudi južneje na Smaragdni obali tja do Biarritza in Pauja — vse to je raj za igralce, pa tudi za pustolovce, izsiljevalce in njim podobne elemente. Oglejmo si nekatere izmed njih!

Izsiljevalci

Največ je izsiljevalcev. Zakaj strah igralniških ravnateljstev pred skandali, ki bi utegnili igralce pregnati, daje pustolovcem v roke orožje, da skušajo na vse mogoče načine izmamiti od igralnice denar. Najpremeteneje je nastopil neki M. s Korzike; nanj biarriška kazina le nerada misli. M. je začel pravcato obrekovalno vojno proti igralnici. Razdelil je med igralce brezimne brošure, v katerih je dokazoval, da more živeti kazina le od organiziranega sleparjenja ljudi. Te brošure je sicer policija zaplenila, vžle temu jih je bilo povsod dosti, v hotelih, barih in kavarnah. Delničarji igralnice so bili izpočetka nedostopni in niso hoteli niti slišati o kakšni odkupnini. Tedaj je M. pridobil zase tudi croupierje; poslali so ravnateljstvu pismo, da jim ta brošura krati čast, in zahtevali, da napravijo konec skandalu. Hočeš nočeš je moralo ravnateljstvo stopiti preko nekega posredovalca z M. v zvezo. Izsiljevalec je najprej zahteval milijone, počasi se je pa dal pogovoriti in se je zadovoljil z letno rento 10.000 frankov.

Mrtvaški spreved

Če pride kateri igralec pri hazardnih igrah v kazino ob ves denar, mu plača ravnateljstvo vožnjo domov, samo da si ne bi v igralnici vzel življenja. Na tem je zasnoval svoj načrt neki garažist, ki je pri bakaratu izgubil vse svoje imetje. Stopil je do ravnatelja in ga prosil 150.000 frankov, češ da toliko potrebuje, če hoče svoje podjetje spet spraviti na noge. Seveda so ga gospodje vljudno, a odločno postavili pred vrata. Zato je začel misliti na maščevanje in kmalu se mu je zablistala imenitna ideja.

Čez nekaj dni, ko so gostje ravno hiteli popoldne v igralnico, se je pripeljal mimo garažist v mrtvaškem

vozu. Preoblečen je bil v kočijaža, na klobuku je imel žalni flor, drugega pa na biču. Iz voza je stopilo šest njegovih šoferjev, ki so imeli vrh oblek belo raševinasto srajco, glavo ogrnjeno v kapuco, na prsih pa pripet velik črn križ. Tako našemljeni so začeli počasi stopati okoli kazine, zraven so pa peli žalno pesem — za samomorilce, ki jih je kazina uničila. Sicer je posegla vmes policija, a kaj, ko se je drugi dan spreved ponovil in zbudil tolikšno pozornost, da je upravni svet igralnice sklenil garažistu ustreči in mu izplačati zahtevano »odpravnino«.

Nevarni lestene

Še zviteje si je znal pomagati Španec Pedro G., da je vsaj deloma dobil v igralnici zapravljeni denar nazaj. Odpeljal se je v bližnji San Sebastian na španskih tleh, kjer mu francoska policija ni mogla do živega, in poslal v neki lokalni listič v Biarritzu tale oglas:

»Pozor na veliki lestene v igralnici! Naj ukrene vodstvo igralnice karkoli, jaz poznam sredstvo, da bo lestene sredi med igranjem padel na tla!«

Ta oglas je napravil pravcato paniko med stalnimi gosti kazine. Uprava igralnice je dala še tisti dan lestene preiskati. Sicer mu ni nič manjkalo, vžle temu so ga še posebej pričvrstili na strop s štirimi močnimi verigami, skritimi med cvetličnimi girlandami. Slehera nevarnost je bila izključena, toda zvečer so bile štiri mize pod lestencem vendarle prazne. Ravnateljstvo je hotelo prikriti svoj poraz in je dalo položiti na vse stole okoli teh štirih miz listke z napisom: »Rezerviran«, toda zvičaja je bila vendarle preveč prozorna, da bi se kdo nanjo vjel.

Drugi dan so ljudje lahko spet brali oglas:

»Vsi varnostni ukrepi ravnateljstva so smešni in jalovi! Lestene bo padel!«

Delničarje igralnice je začela zona obhajati. Sestali so se na vojni svet in prišli do spoznanja: »Kapitulirati moramo!«

In so poslali svojega zaupnika v San Sebastian s čekom na okrogel znesek. Don Pedro ga je seveda s hvalečnostjo spravil, toda premeteni Španec je bil s svojim dobičkom že zdavnaj v Barceloni, ko je v Biarritzu pod lestencem še zmerom zijala mučna praznina.

General iz Južne Amerike

V igralnicah kar mrgoli pustolovcev; najspretnejši med njimi se tu sestajajo. Toda v mestih, kjer imajo kazine, ne marajo skandalov. Kadar katerega pustolovca zalotijo, še tisti dan izgine: izroče ga namreč oblastvom v drugih mestih, ki so za njim poslala tiralice. Tiralice nikdar ne manjka, vodstvo igralnice si pa na ta način prihrani mučne razprave na sodišču.

V enem največjih biarriških hotelov je vladalo živahno vrvenje. Pred nekaj dnevi je bil prišel neki indijski maharadža z velikim spremstvom,

lepih Američank je bilo na prebi-tek, neki lord iz Devonshira z ženo in dvema hčerkama je pa tvoril središčje angleških gostov, ki so se držali bolj sami zase. Dosti je bilo tudi južnih Američanov, Brazilcev in Argentincev, ki so se bratili s španskimi gosti iz San-Sebastiana. Hotelska knjiga je izkazovala toliko ponosnih imen, da ni general Manda Alvarez iz Čila, ki je prišel z ženo in dvema otrokoma, zbudil niti posebne pozornosti.

Alvarez je bil strasten igralec in ga noben dan ni manjkalo v kazini. Za svojo ženo se še zmenil ni; z ganljivo materinsko ljubeznijo se je ukvarjala izključno samo s svojima otrokoma. Alvarez se je vsako noč vrnil v hotel šele v jutrnji zori.

Tatvine v hotelu

Že nekaj dni je vodstvo hotela preživljalo težke skrbi. Pojavile so se rafinirane tatvine, ki jih bo moralo poravnati, da ne pride do skandala. Vodstvo je poklicalo detektive na pomoč. Toda med tem ko se je v veliki hotelski dvorani ravno vršila maskerada, je pritekla neka sobarica in povedala, da je nekdo vlomil v sobo bogate Američanke. Tat je odnesel denar in dragulje.

Vodstvo hotela je dalo takoj preiskati tudi vse druge sobe in ugotovilo, da so tudi tam bili na poslu dolgoprstneži. Ravnatelj je malone izgubil glavo. Kaj porečejo gostje, ko se bodo po končani maskeradi vrnili v svoje sobe?

Senjora

Med tem ko so si nameščenci hotela belili glave, je zbudil njihovo pozornost nov prizor. V veži hotela sta se prikazala dva policista, sredi med njima pa senjor Alvarez. Njegov olivnozeleni obraz je bil še bolj prsten kakor po navadi. Brki so mu sršeli na vse strani in oči so se mu divje obračale, ko sta ga policista gnala k dvigalu. Zalotila sta ga bila ravno, ko je v igralnici izmeknil iz žepa nekemu gostu denarnico. Preiskala sta mu žepa in našla biserno ogrlico in pol tuceta prstanov in briljantnih zapestnic, ki so v hotelu izginili neki Američanki. Policista sta ga jadrno spravila v hotel, da izvršita v njegovi sobi preiskavo.

Toda nista še spravila ničnega ple-miča v dvigalo, ko se je od nekod prikazala senjora Alvarezova. V trenutku je izpregledala položaj in udarila v krik: »Dio mio! Dio mio!« In potem je začela s kar najsočnejšimi pridevki obdelovati policijska uradnika. Za senjoro sta se med tem pojavila tudi njena otroka, zala dečka desetih in dvanajstih let. Mati ju je pritislila na prsi in začela še bolj divje psovati policista.

»Uboga otroka!« je vreščala. »Uboga otroka, ki jima hočejo ugrabiti očeta!«

Gostje so postali pozorni. Med tem se je senjori približal eleganten gos-pod v svilnatem dominu. Naglo ka-

kor bi trenil je segel senjori v črne lase. Prihodnji mah je zletela črna lasulja v širokem loku čez stopnice. Dična dama iz Čila se je iznenada pokazala z glavo zalega mladeniča, ki je imel črne lase lepo počesane nazaj, ob sencih je bil pa obrat. Med tem se je že približalo več detektivov, ki so dozdevno damo in njena dva sinova spravili v prvo nadstropje. Gospod v svilnatem dominu je pa pristopil k senjorju Alvarezu, ki se je bil med tem nenadoma čisto pomiril.

»Ali me ne poznate več, Luigi?« ga je vprašal. Oni je samo skomignil z rameni in pridružno zaklel.

»O, gotovo se me še spomnite! Že v Monte-Carlu sem imel čast seznaniti se z vami. Takrat ste se mi izmuznili iz rok. Tudi oženjeni še niste bili. Čestitam! Senjora je svojo vlogo zelo dobro igrala!«

V sobi čilskega generala so našli ves plen. Ravnatelj hotela se je lahko oddehnal. Izkazalo se je, da je bil Luigi Gripponi znan levantski pustolovec, ki ga je policija vseh velikih evropskih prestolnic že šest let zaman iskala. Njegov drug je bil James Stimson, Anglež, ki je tako odlično igral vlogo senjore. Tudi oba dečka sta bila iz iste »stroke«: dični par si ju je bil izposodil v Londonu pri mednarodni organizaciji pustolovcev.

Drugo jutro so imeli okradeni gostje spet vse svoje dragocenosti. Častivredna čilska generalska rodbina je pa drdrala v vlaku proti Parizu, sredi med štirimi orožniki.

Vabimo Vas k nakupu v najcenejši oblačnici

A. Presker

Sv. Petra cesta 14

Koliko besed govorimo?

Neki angleški statistik je izračunal, da ima angleščina več ko 400.000 besed. Toda ni ga človeka na zemeljski obli, ki bi vse te besede poznal. Najmanjše besedišče imajo angleški poljedelci; statistik jim prizna samo 400 besed. Najbrže to ne bo čisto držalo, vsekako bo prenizko. Ta cennitev je utegnila biti točna pred sto leti, dan današnji pa bere angleški kmet časnike in posluša radio, tako da je njegov besedni zaklad najmanj štirikrat tolikšen, kakor ga je imel njegov ded.

Kvalificirani delavci razpolagajo že z dosti obširnejšim besediščem: 5000 besed, pravi statistik. Duhovniki, odvetniki in zdravniki pa rabijo okoli 10.000 besed. Posebno medicinci vedo dosti besed, saj morajo poznati nič koliko latinskih izrazov: vedeti morajo latinska imena 433 mišic, 103 žil, privodnic, 707 arterij, 500 pigmentov, 295 strupov, 109 različnih oteklin in bul, 700 načinov preiskovanja, več ko 200 boleznih in okoli 1030 različnih bacilov.

Največji besednjak pa ima po statistikovi sodbi žurnalist. Zakaj njegovo delo ga spravlja dan za dnem na vsa področja življenja, v vse poklice, v stike pride z vsemi plastmi prebivalstva, in zato je razumljivo, da je njegova besedna klaviatura najobsežnejša. Pa še med časnikarji ga ni, ki bi vedel več ko 20.000 besed.

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

Odpremija denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kursu. — Vrh vse bančne posle najkvalitetneje. — Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Holandija: št. 1458-66, Den Haag; Francija: št. 1117-94, Paris; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Senzacija za vsako ceno

Pariz, v maju.

Pariški državni pravdnik je ondan dobil pismo z nežno pisavo. V njem mu je neka ženska sporočila, da pozna ključ od ene izmed najmračnejših zagonetk najnovejše francoske kriminalne zgodovine. Ve namreč, kdo so morilec nesrečnega sodnega svetnika Princea, ve, kdo ga je izmamil v Dijon, kdo je vrgel njegovo razmesarjeno truplo na železniške tračnice.

Pismo je bilo napisano na navadnem, poceni papirju. Z neokretno, skoraj otroško pisavo. Človek bi mislil, da gre za srčne izlive mladostne šolarke. Toda njegova vsebina je jasna, logična in pretehtana, kakor bi jo sestavil izurjen kriminalist. Sicer pa pismo ni bilo eden izmed tistih brezimnih dopisov, kakršnih pri takihle senzacijskih slučajih kar mrgoli; ne, neznana avtorica pisma se je podpisala s celim imenom in s celim naslovom.

Detektivji so njene navedbe proučili in ubogali njene nasvete in migljaje — in naposled ugotovili, da jih je pošiljal pisma, navadna služkinja, hotela potegniti za nos. Iz podatkov, ki jih je izluščila iz časniških poročil, je zgradila pravcato lažno stavbo, toda pri tem je pokazala toliko spretnosti in bistrosti duha, kakor bi bila pri slavnem Conanu Doyle v šoli.

Seveda so jo prijeli. Dekle je zaslala v zagato in tedaj je odkrito in brez ovinkov priznala, da si je vse skupaj izmislila, da prav tako malo ve, kdo je umoril nesrečnega sodnega svetnika, kakor kdorkoli drugi, če ni ravno član skrivnostne morilske tolpe. In ko so jo začeli čedalje ostreje prijemati, kaj vruga ji je šinilo v glavo, da je potegnila policijskega komisarja in državnega pravdnika za nos, je prišla na dan z zelo nevsakdanjim priznanjem. Da, lagala je in si vse skupaj samo izmislila: a ne tjavendan, brez smisla in cilja, ne morda iz nejasnega pubertetnega nagona zlobne škodoželjnosti, ki žene mestne pobaline, da razbijajo steklo po gasilskih avtomatih in pritiskajo na zvonce tujih stanovanj — ne; Jeanne je resno, praktično dekle z jasnim življenjskim ciljem. Jeanne se čuti poklicano za kaj boljšega. Niti v sanjah ji ne pride na um, da bi preživela svoja najlepša leta v mračni in neveseli podstrešni sobici. Vitka meča ima in predren pobovski obraz. To bo menda zadosti, da se posveti plesalski karieri. Samo kako naj se prelevi iz nekazne gosenice za štedilnikom v prelestni metuljček, ki bo zmagoslavno sfotal čez oder tega ali onega vele mestnega varieteteja?

Toda Jeanne ima za vse to recept že gotov. Poiskati si mora radodarnega prijatelja, takšnega, ki ima veliko in polno denarnico, takšnega, kakršne so nekoč imenovali mecene. Takšnih gospodov je pa dan današnji na žalost le malo. Zato si je Jeanne rekla, da mora moške nase prikleniti. S čim? Z njihovo ničemurnostjo. Ali si morete misliti pri moškem večje zadovoljstvo, kakor če dobi za »prijateljico« mlado damo, ki je v središču splošne pozornosti, v našem primeru v središču skrivnostne afere — damo, ki čisto natančno ve, kako je ubogi sodni svetnik Prince našel smrt?

VEČ PROSTEGA ČASA



imate, ako perete Vaše perilo po Schichtovi metodi. Tu imate jedva kaj opraviti: zvečer namočiti perilo v raztopini Ženske hvale, zjutraj ga izkupati s Schichtovim terpentinovim milom.



TO JE CELO DELO PRI
SCHICHTOVI METODI

Z leopardi nad upnike

Dunaj, v maju.

Princ Ludvik Windischgrätz ima kopico dolgov. 53.000 angleških funtov, 1.000.000 pengov, 55.000 avstrijskih šilingov. Vsega skupaj torej dobrih 20 milijonov našega denarja. V šilingih je Windischgrätz dolžan dunajskemu posredovalcu Jožefu Kohnu. Za kritje je zastavil svoje posestvo v Sarospataku. Kohn je prepozno izvedel — ko je namreč že posodil denar — da je Windischgrätzovo posestvo obremenjeno že z drugimi, dosti večjimi hipotekami. Vzlic temu je dosegel, da je dobil prvi obrok posojila vrnjen, še preden je zapadel. Zato je pa dični princ ostal za ostale obroke tem bolj gluhi in zakrknjen.

Pred nekaj dnevi je prišel Kohn z drugimi upniki, svojimi sotrpini, v Budimpešto. Tam so izvedeli, da se princ — baje — mudi na svojem posestvu v Sarospataku. Kaj jim je

torej ostalo drugega, kakor da vzamejo pot pod noge!

Upniki so zavili skozi velika mrežasta vrata in krenili čez prostrani park pred gradom. Zdajci jim pride nekdo nasproti. A ne mislite, da je bil princ. O, ne, temveč — leopard. In potem še trije leopardi. Upnikom ni niti v sanjah prišlo na pamet, da bi dragocene zverine vzeli kot zalog s seboj. Še svojega upniškega dostojanstva si niso ohranili. Ucvrli so jo v beg. In leopardi so se nesramno režali za njimi. Pri tem so kazali svoje lepo zobovje.

O princu samem pa gre govorica, da ga na Madžarskem sploh ni. Baje jo je popihal na Poljsko. Oblast je izdala tiralico za njim, detektivji ga pa — nič se ne ve — za vsak slučaj iščejo tudi na Madžarskem. Ali so se že kaj oglasili v Sarospataku, da zaslišijo leoparda, zgodovina ne pove.

Šcene ali mož?

Budimpešta, v maju.

Samo dva meseca in pol je trajal zakon kemika dr. Geze B. z njegovo ženo. Bil je namreč zakon v troje. Pa ne mislite, da je bil kakšen domači prijatelj po sredi; tega ne morejo o gospe Iloni trditi niti njeni najhujši sovražniki. Po sredi je bil samo njen dolgodlaki foks. Foks, ki ga je gospa Ilona pripeljala v zakon še iz svoje dekleške dobe.

Dolgodlako scene je bilo navajeno, da je spalo pri Iloni. Še več, navajeno je bilo, da je samo spalo pri njej. Navzočnosti koga tretjega ni pes niti v sanjah dovolil, torej tudi moža ne. Kadar je prišel mož domov, je dolgodlakec pokazal zobe in grozeče zabevskal. Tudi mož je zabevskal. Ko mu pa ni vse bevskanje nič pomagalo, je šel in vložil tožbo za ločitev. Zakaj Ilona je ostala gluha za vse njegove prošnje in zahteve in se dolgodlakecu ni hotela odreči.

Sodišče je tožbi ugodilo. Zdaj je pa Ilona tožila moža za 300 pengov

Račun premetene Jeanne je imel samo majhno napako. In zdaj ima osem mesecev časa za premišljanje, kako malo razumevanja ima svet za takele krvave šale...

vzdrževalnine na mesec. A sodišče je njeno tožbo gladko zavrnilo. Zadeva se je torej za Ilono in njeno scene slabo končala. Zato je pa dolgodlaki mož zdaj toliko bolj svoboden in nihče mu več ne osporava ležišča.

Rekord v poljubljanju

V plesni palači na Conney-Islandu, največjem zabavišču Newyorka, se je nedavno kar trilo radovednih obiskovalcev, kajti priredili so »turnir« za poljubljanje. Na stotine parov se je udeležilo turnirja. Zmago in svetovni rekord je priznala posebna komisija Mr. Phersonu in Mis Yerseyevi. Njun »non-stop« poljub je trajal celih šest in šestdeset minut in pol, prenehati sta pa morala zaradi krča v ustnicah.

Hvala Bogu, spet imamo nov svetovni rekord!

Najnovejša škotska

»V torbici svoje žene sem našel 3 ljubavna pisma,« pripoveduje Mac Pherson svojemu prijatelju.

»Strašno!«

»Res, toda lahko bi bilo še hujše: če bi bili neplačani računi.«



Izračunali so, da ima Evropa železnih rud še za 58 let, ves svet pa za 64 let, ako bo poraba vsako leto narasla za 3%. Okoli leta 1500 so izdelali na vsem svetu okroglo 50.000 ton sirovega železa na leto, danes pa 100 milijonov ton.

Šahovski match za svetovno prvenstvo med Aljehinom in Bogoljubovim stoji 11½ : 6½ za svetovnega prvaka. Aljehin je doslej dobil 6 partij, to je toliko, kolikor mu jih je za končno zmago potrebnih. Bogoljubov pa 1. Ves match šteje 30 partij; ostalih 12 bosta mojstra igrala v Karlsruhe in Mannheimu.

V Italiji so se začele v nedeljo nogometne tekme za prvenstvo sveta. Zmagale so Nemčija nad Belgijo 5 : 2, Švedska nad Argentino 3 : 2, Švica nad Holandsko 3 : 2, Češkoslovaška nad Romunijo 2 : 1, Avstrija nad Francijo 3 : 2, Madžarska nad Egiptom 4 : 2, Španija nad Brazilijo 3 : 1 in Italija nad USA 7 : 1. — V četrtak igrajo Nemci s Švedi, Švircarji s Čehi, Avstrijci z Madžari in Španci z Italijani.

Najhitreje rasejo med milijonskimi mesti Šangaj (55 na 1000 na leto), Tokio (45), Osaka (27) in Moskva (27). Berlin nazaduje, Pariz takisto. Če pojde v tem tempu dalje, bo Newyork kmalu imel 9 milijonov ljudi, Šangaj 6 milijonov, Moskva 4 in pol milijona.

Strahotno tragičen konec sta si izbrala 23letni Čeh Jan Šibinka in 20letna Blažena Kudelkova z Moravskega. Imela sta se rada, pa se nista mogla dobiti; njegova roditelja nista pustila, da bi sin edinec vzel navadno služkinjo. Zato sta zaljubljenca sklenila iti v smrt. Obklela sta se v gumaste čevlje, Jan je prijel en konec žice z visoko napetostjo, drugi konec pa njegova draga. In potem sta se poljubila; ko so se jima ustne strnile, se je sklenil tudi strahotni smrtonosni krog. Jana je na mestu ubilo, Blaženo so pa nevarno opečeno prepeljali v bolnico in ni upanja, da bi jo mogli rešiti.

V Ameriki, kjer imajo še časa in denarja za znanost, so po dolgotrajnem delu s pomočjo fotografskih posnetkov izračunali, da šteje vesoljstvo, kolikor ga dosežejo najmodernejši optični pripomočki, okoli 170 milijard zvezd.

Brez žic bomo kmalu prenašali električno energijo, brez žic svetili in gurali motorje — če je res, kar beremo v ameriških časnikih. Pišejo namreč, da je dala ameriška vlada našemu v USA živečemu rojaku Nikoli Tesli na razpolago 40 km dolgo železniško progo blizu niagarskih slapov, da dela poskuse z lokomotivo, ki jo žene z brezžično dovajanjem električnim tokom. Baje njegovi poskusi dobro napredujejo.

Greta Garbo misli ustanoviti v družbi s švedskim princem Sigwardom novo filmsko družbo v Hollywoodu in poslej samo zanjo filmati.

Glumač in kača

Novela

Mehmet Šir je bil glumač in je na trgih v oazah razkazoval plesočo Urejevo kačo (Naja haie). Prav za prav je bil zelo skromen zaslužek, toda Mehmet Šir je znal še druge reči. Vse življenje mu je potekalo med živalstvom Severne Afrike, in to mu je moralo že nekaj nesti, drugače ne bi imel denarja v francoski narodni banki v Alžiru. Mehmet Šir je lovil za evropske živalske trgovine kače in kuščarje, gatil živali in jih prodajal tujcem v oaznih hotelih; žive kameleone je prinašal kakor dragocene redke cvetove zasekane s kremplji na vejicah, in za lov na gazele in šakale je bil stari Arabec imeniten vodnik.

Mehmet Šir me je že dolgo poznal; dejal je, da me ima rad, ker sem mu časih poslal kakšno knjigo iz Evrope. Francoski je zelo dobro govoril, pisal in bral; kaj rad je pripovedoval o neki knjigi, ki jo je nekoč napisal o plazilcih svoje domovine. Zelo pаметen mož je bil stari Mehmet Šir in je dobro poznal ne samo kače, nego tudi ljudi.

Pogladil si je svojo kozjo brado in spustil nedolžno kačo, ki se je z njo igral, nazaj v zaboj in poveznil čez njo pokrov iz žične mreže. V zaboju je ležala zraven kuščarja in dveh rogatih kač še velika temna kača, ki se je sunkoma vzravnila in zaskalala. Bila je haja, kača tiste vrste, s katero so Mojzes in faraonovi svečeniški pokazali izpremenitev kače v palico; če namreč to kačo stisneš za vrat, odreveni ko les. S tako kačo se je tudi Kleopatra zastupila.

»S to hajo bi bil stotnik Deronge umoril svojo ženo, če ne bi...«

Mehmet Šir si je spet pogladil svojo redko bradico in se nasmehnil, kakor da bi vedel nešteto reči, ki so drugim smrtnikom prikrite.

»Stotnika Derongea nisi poznal, doktor? Seveda ne, ko si prvič prišel sem, je bil že premeščen. V majhno garnizijo na južnem Francoskem. Tam se bo gotovo izpametoval; tu je imel tropsko mrzlico kakor toliko drugih, ki služijo v oazah. Tudi predolgo je bil sam, pa mu je postalo dolgčas. In razen tega je imel hotelir mlado poslovodko, ne, ni bila natakarija, temveč izobražena gospodična, ki je napravila trgovske šole in govorila štiri jezike. Isker črn

hudiček. Ljubezenske istorije — o lala.«

Mehmet Šir je zaničljivo skomignil z rameni. Mumificirani, od samuma izsušeni starec pač ni imel več dosti smisla za odnose med moškim in žensko. Tudi nisem pričakoval, da bi mi kaj več povedal o stotniku in gosposdični Gilberti. Preskočil je zadevo s spretnostjo, za katero bi ga smel zavdati marsikateri pisatelj, ki se po cele strani ne zna izmotati iz ljubezenskega sirupa.

»Iznenada se je pojavila madame Derongeva. Ali so ji dobri prijatelji prinesli na uho, kaj počenja njen monsieur, ali je pa hotela po dolgih mesecih ločitve spet videti svojega moža. Bila je majhna in je imela koščen obraz, zato je bila razlika med njo in lepo Gilberto precejšnja. Napravila je ravno nasprotno od tega, kar mora umna žena storiti, kadar ji mož skoči čez plot. Besnela je, puhala in se togotila; pri Derongevih takrat ni bilo prijetno, kričanje se je slišalo še na ulico. Nu, to bi končno bila njuna reč, da nista imela otroka, male Jeanne, sladkega, nedolžnega angelčka. In deklica je morala vse to poslušati. Deronge se je zapel v mreže črne Gilberte; toda mene se to ne tiče. Alah je velik in ve, kaj dela. Toda z otrokom je bil Deronge zelo dober, ganljivo nežen, žena je pa dala svojo jezo okusiti tudi nedolžnemu otročičku.

To je trajalo kakih osem dni, in tedaj sem bil prvič pri Derongevih. V njegovi pisarni v vojašnici. Hotel je imeti odraslo hajo, za nekega prijatelja na Francoskem, zoologa. Nu, moj posel je to, gospod, in od tega živim. Prinesel sem mu hajo. In moral sem mu obljubiti, da ne bom živi duši črhnil o tem, zakaj pošiljanje tako nevarnih živali po pošti je strogo prepovedano, Deronge je pa hotel kačo poslati na Francosko pod nedolžno označbo »živih kameleonov«.

Spravil sem hajo v košaro in jo nesel Derongeu v vojašnico. Dvajset frankov mi je plačal zanjo. Gotovo si že ugenil, gospod, kaj je stotnik napravil z živaljo. Stanoval je v akacij-skem gozdu blizu ribnika, v hišici, kjer zdaj živi angleški slikar. Daleč od drugih hiš in tik gostega grmičja, ki sega tja do srede Džebel-Zebage. Tam je dosti kač, tudi nekaj haj sem

na tistem kraju že ujel. Prav lahko bi bilo mogoče, da bi bile katero izmed njih privabile miši in podgane in da je prišla v hišo. Angleški slikar je bil šele pred kratkim odkril neko aviceno pod preprogo v svoji sobi.

Alah pošilja ljudem srečo in nesrečo in nihče ne ve, zakaj se zdaj odloči za črno, drugič za belo. Neka haja se je priplazila v posteljo madame Derongeve, toda žena še ni ležala v njej. Sedela je pri radiu v salonu, le mala Jeanne je bila legla v njeno posteljo. Mala je rada ležala pri materi. Tako jo je kača uklala.

»Ježeš, saj to je...« sem planil pokoncu.

»Kizmet, doktor, kizmet.« Mehmet Šir je razširil roke kakor star prerok. »Takrat sem v drugo prišel k Derongeu. Pritekel je k meni, rjovel in vpil, preklinjal sebe in črno Gilberto in se zaklinjal, da bo — nu, kakor zdaj živi: v majhni garniziji v domovini v miru z ženo. Toda povedal ni, da je položil hajo v posteljo; vzlic temu je bilo dobro, da je imel opravka samo s starim Mehmetom Širom. Kdo drugi bi bil prišel pri njegovem zmešanem govorjenju na vse mogoče misli. Mehmet Šir pa se zna napraviti gluhega, ako česa ne sme slišati.

Garnizijskega zdravnika ni bilo pri roki, že dva dni je bil v Biskri na neki konferenci. Nu, obljubil sem Derongeu, da bom otroka ozdravil.

»Kaj razumeš o zdravništvu, Mehmet? Ugriz haje je skoraj brez izjeme smrtonosen, seruma proti njemu pa nimaš.«

Mehmet Šir je odprl zaboj, spretno prijel Urejevo kačo za vrat in jo stisnil, da je odprla žrelo. Kakor opal sta srepela njena dva strupna zoba.

»Vidiš, doktor, to je smrt. Zadnji drobni mali zobčki so nedolžni. Z njimi kača samo zgrabi svoj plen, kadar ga požira.«

Vrgel je hajo v zaboj in vzel iz neke škatle črn kamen, luknjičavo gmoto, ki je spominjala na žgano rogovino.

»Napravil sem svoj drugi obisk pri Derongevih. Jeanne je imela na levi nogi dva majhna ugriza in nanju sem položil tale kačji kamen. Alah je hotel, da otrok ozdravi.«

Dve davčni

Vprašanje: Kaj je višek ironije?

Odgovor: Če davkarija v dopisu na davkoplačevalca rabi naslov »Cenjeni gospod«.

*

Davkarija (v dopisu na davčnega obvezanca): »V vaši prijavi pogrešamo dobiček iz spekulacijskih poslov.«

Odgovor davčnega obvezanca: »Tudi jaz ga pogrešam.«

Zamotan odgovor

Na faro je prišel nov župnik. Ker se mu je zdela cerkev nekam majhna, je vprašal mežnarja, ali je v njej prostora za vse vernike v vasi. Mežnar je odgovoril:

»Če gredo vsi noter, ne gredo vsi noter; če ne gredo vsi noter, gredo vsi noter. Ker pa ne gredo vsi noter, gredo vsi noter.«

Zgrešil

Brgleza ni moči spraviti iz ravnotežja. Niti z njegovim lastnim igra-

»Slišal sem že o teh kamnih. Toda da bi res pomagali — ?«

Skomignil je z rameni, toda na vprašanje ni odgovoril.

»Potem sem šel še v tretje k stotniku. Haja je bila v splošni zmedbi ušla in nihče ni vedel kam. Štiri dni nato je prišel stotnik Deronge ves v strahu k meni; videli so hajo, kako je izginila tik hiše v mišjo luknjo. Pri Derongevih je bilo spet mir kakor nekoč. Smrt, ki je plavala nad otrokom, je bila močnejša od demona strasti, prošnja za premestitev v domovino je bila že odšla v Pariz, in mademoiselle Gilberte ima drugega prijatelja. Le haja v hiši in na dvorišču, kjer se je rešena Jeanne igrala — le to je plavalo ko senca starega greha nad pokojem. Deronge me je rotal, naj žival ujamem. Prišel sem s piščaljo in zapiskal melodijo kačjega čara.«

»E, Mehmet, zdaj me pa vlečeš. Saj oba dobro veva...«

Prikimal je.

»Da kače slab slišijo, že res. Toda kupčija je kupčija, in ljudem je treba pustiti vero, da čarobne pesmi kače ukrote. Toda prav tako veš, da imajo kače zelo dober vonj. Prinesel



»Ideal«

Kongresni trg 3

kemično čiščenje,
barvanje in svet-
lotlikanje

sem bil s seboj mrtvo podgano, jo položil tja, kjer je moje izurjeno oko domnevalo najboljšo skrivališče kač, ob zidu kraj kuhinje, kjer je tudi ponoči prijetno toplo. Čez kake pol ure je haja prišla in pograbil sem jo.

Začel je računati na prstih. »Dobra kupčija je bila, haja dvajset, pomoč pri Jeanni sto, zopetno vjetje kače dvajset, in kačo sem vrhu tega še obdržal, zakaj Deronge je ni hotel niti videti več, in prav je bilo tako. Zakaj bila je prav ista haja, ki sem mu jo bil prodal. In če bi jo bil preiskal, bi bil videl, da sem ga pri prodaji osleparil in da mu nisem prodal polnovredne živali.«

»Kako?«

Tedaj se je modri Mehmet Šir nasmehnil.

»Ker mi je Alah dal, da znam brati v srcih ljudi. Ker sem pri priči vedel, čemu Deronge kačo potrebuje. In ker sem ji bil poprej oba strupna zoba izdrl.«

HUMOR

Potem ni čudo!

V nekem nemškem garnizijskem mestecu so bili prepri med vojaki in civilisti na dnevnem redu. Da napravi temu konec, je general izdal povelje, da mora vsak vojak, če vidi, da išče civilist z njim prepri, izpiti svoje pivo in tiho oditi.

Neki poročnik je prebral svoji četi generalovo povelje in hoteč se prepričati, ali so ga prav razumeli, vprašal nekega prostaka:

»Nu, kaj boš napravil, če se sporedeš s civilistom?«

»Njegovo pivo izpijem in tiho odidem,« je dobil odgovor.

Dumas in rubežnik

Aleksander Dumas starejši je imel v mladih letih skoraj vsak teden obisk s sodnije. Pozneje, ko mu ni nič več tako huda predla, se je ne-

kega dne oglašil pri njem neki prosilec in ga prosil, naj bi prispeval zlatnik za pogreb nekega zadolženega eksekutorja. Dumas je odvrnil:

»Náte dva, pa kar dva pokopljite!«

Ne stavi!

»Ali mi znaš povedati stavek, kjer pride besedica »in« petkrat po vrsti?«

»Kovača stavim, da je to nemogoče!«

»Velja. Zdaj pa poslušaj. Meni je ime Kovač, mojemu družabniku pa Kopač. Onda sva sklenila, da si dajva napraviti nov napis. Poldicala sva črkoslikarja in mu rekla: »Napravite nama napis »Kovač in Kopač«, toda naslikati ga morate tako, da bo med »Kovačem« in »in«, in »in« in »Kopačem« povesod po pet centimetrov presledka. Ali sem zaslužil kovača?«

njem na klavirju ne. Po njem vam brenka ves dan. Najbrže bi rad postal virtuoz ali pa kaj sličnega.

Njemu nasproti na drugi strani dvorišča pa stanuje gospod Sršen, ki ima na žalost preveč občutljive živce. Zato mu nekega dne zabriše kamen v okno in mu razbije steklo.

Brglez mirno vstane, stopi k oknu in pravi:

»Kaj pa mate od tega? Zdaj bo ste še bolj slišali!«

O, te tujke!

Neka žena je tožila svoji znanki, da ji je otrok nevarno zbolel.

»Ali kaj fantazira?« vpraša znanka.

»O, da, a zelo tenko!«

Lakonično poročilo

Vlakovodja je poslal po nesreči tole kratko in jedrnat poročilo železniškemu ravnateljstvu:

»Po izpraznitvi potnikov je vlak na daljeval vožnjo.«

Grof MONTE-CRISTO

Roman
Napisal Aleksander Dumas

40. nadaljevanje

»Da, tako bo!« vzklikne Monte-Cristo. »Zdaj se najanko spomnim! V Perugiji je bilo, na dan Rešnjega telesa, v gostilni pri Pošti; tam mi je naključje naklonilo čast, da sem vas prvič videl, milostljiva.«

»Perugie se prav dobro spomnim,« odgovori Villefortova žena, »ludi gostilne pri Pošti in ljudske veselice, nikakor se pa ne morem spomniti, da bi vas bila takrat imela čast spoznati, gospod grof.«

»Pomagaj vam bom,« povzame grof. »Strašno vroč dan je bil; ravno ste čakali konje, ki jih zaradi proščenja ni hotelo biti od nikoder. Gospodična je šla na vrh, vaš sin je pa tekkel za nekim pličem. Ali se ne spomnite, da ste takrat v senčnici precej dolgo z nekom kramljali?«

»Pač, zdaj se mi je zasvetilo,« odgovori mlada žena in zardi. »Menda je bil nekak zdravnik.«

»Vidite, milostljiva, ta mož sem bil jaz; stanoval sem v tisti gostilni in sem ozdravil svojega komornika mrzlice, zato so me imeli za zdravnika. Govorila sva o vseh mogočih rečeh, o Peruginu in Rafaelu, o šegah in navadah, o zloglasni tofanski vodi, ki so vam baje pravili, da jo zna še dan današnji sestaviti več ljudi v Perugiji.«

»Res je,« pritrди nekam nemirno mlada žena, »vsega se spomnim.«

»Posameznosti takratnega razgovora mi niso več v spominu, vem pa še, da ste me tudi vi imeli za zdravnika in me vprašali za svet zastraen zdravja gospodične Villefortove.«

»A vendar ste morali biti zdravnik, ko ste ozdravili bolnike?«

»Molière in Beaumarchais bi vam odgovorila, milostljiva, da sem jih ravno zato ozdravil, ker nisem bil zdravnik. Ne, samo kemijo in prirodoslovne vede precej dobro poznam.«

Takrat je bilo šest.

»Šest je ura,« reče gospa Villefortova z vidnim nemirom in se obrne k Valentini. »Dobro bi bilo, če bi pogledala, ali ne želi ded večerjati.«

Valentina se prikloni in brez besede odide.

»Pa vendar niste milostljiva zaradi mene poslali gospodične proč?« vzklikne grof, ko se zapro vrata za Valentino.

»O, ne,« odgovori živahno mlada žena. »Ob tej uri ima gospod Noirtier vselej navado večerjati. Gotovo vam je znano, kakšna strašna nesreča je zadela očeta mojega moža?«

»Da, milostljiva, gospod Villefort mi je povedal.«

»Nesrečni stavec se ne more niti zgeniti, le še duša živi v njem, a tudi ta že vztrepetava kakor lučca, preden ugasne. Pa oprostite, gospod grof, da vas dolgočasim z našo nesrečo. Zmotila sem vas v trenutku, ko ste rekli, da ste odlični kemik.«

»O, tega nisem rekel, milostljiva,« odvrne grof in se nasmehne. »Rekel sem samo, da sem proučeval kemijo, ker sem se namenil preseliti se na Jutrovo in se ravnati po zgledu kralja Mitridata.«

»Mithridates, rex Ponticus,« se oglasi paglavci, ki je med tem vneto strigel slike iz dragocenega albuma. »To je tisti, ki je vsak dan zajtrkoval skodelico smetane s strupom!«

»Edvard, nemarni otrok, pusti naju sama!« zavpije Villefortova žena in iztrga dečku album iz rok. »Pojdi k svoji sestri, pri dedu jo boš dobil.« S temi besedami ga odvede proti vratom.

Grof ji je sledil z očmi. »Rado veden sem, ali bo zaprla vrata za njim,« zamrmra sam pri sebi.

Mlada žena je skrbno zaprla vrata za otrokom. Grof se je napravil, kakor da ne bi bil tega opazil. Villefortova žena se je ozrla na vse strani, nato šele je sedla.

»Dovolite, milostljiva,« se nasmehne grof, »zdi se mi, da ste prestrogi s svojim sinčkom.«

»E, moram pač, gospod grof,« odvrne polaskano gospa Villefortova.

»Mladi gospod je citiral Korneija Nepota, ko je govoril o kralju Mitridatu. Zmotili ste ga pri omembi nekega mesta, ki dokazuje, da njegov učitelj ni zapravljaj časa z njim.«

»Ne da se tajiti,« pritrди mati vidno počaščena, »da se vsega nauči, kar le hoče. Samo to napako ima, da je preveč svojeglaven. Toda da se vrneva k njegovemu citatu: ali mislite, da je res, kar pišejo o Mitridatu, in da mu je kaj pomagalo?«

»O tem sem trdno prepričan. Tudi sam sem se že imel priliko prepričati o učinkovitosti takšnega protistrupa.«

»Da, spomnim se, da ste mi o tem govorili v Perugiji.«

»Res?« se začudi grof. »Jaz se ne spomnim več.«

»Vprašala sem vas, ali strupi na severnjake enako učinkujejo kakor na jušnjake, pa ste odgovorili, da so prebivalci južnih dežel mnogo bolj občutljivi zanje.«

»Da,« pritrди Monte-Cristo. »Videl sem Ruse, ko so brez škode zaužili strupene rastline, ki bi Napolijčane ali Arabce gotovo umorile.«

»Dalje ste rekli, da so strupi za nas, kjer imamo toliko megle in dežja, manj nevarni kakor za jutroce, in da bi se eden izmed nas laglje privadil postopnemu in zato nenevarnemu uživanju strupa kakor v vročih predelih.«

»Da; toda pripomniti moram, da je človek zavarovan le pred tistim strupom, ki se mu je privadil.«

»Razumem. A kako ste se vi zavarovali pred njimi?«

»Nič lažjega. Denimo, da že vnaprej veste ali vsaj slutite, s katerim strupom vas hočejo umoriti... Recimo, da gre za brucin.«

»Če se ne motim, se brucin pridobiva iz skorje divje angosture,« pripomni mlada žena.

»Zadeli, milostljiva. Kakor vidim, vam ne morem dosti novega povedati. Moje priznanje; malo je žensk, ki bi bile v teh stvarih tako podkovane.«

»O, odkrito priznam, da me vse skrivnostne reči silno mikajo. Prosim, nadaljujte, strašno me zanima, kaj mi boste še povedali.«

»Nu, reciva,« povzame Monte-Cristo, »da gre za brucin, in da ga zaužijete prvi dan en miligram, drugi dan dva, čez deset dni torej že en centigram in po preteku nadaljnjih dvajsetih dni tri centigrame, to je toliko, da bi človeka, ki tega strupa ne bi bil vajen, že domala umorilo. Po preteku drugega meseca bi lahko brez škode pili iz čaše, ki bi vsakogar drugega ubila, in ne bi čutili drugega ko nedolžno slabost.«

»Drugačnega protistrupa ne poznate?«

»Ne, milostljiva.«

»Ono zgodbo o Mitridatu sem dostikrat čitala,« reče zamišljeno gospa Villefortova, »toda odkrito vam povem, da sem jo imela za navadno pravljico.«

»Ne, milostljiva, izjemoma je resnična. Toda dovolite mi: današnji najin razgovor pač ne more biti golo naključje, zakaj že pred dvema letoma ste me izpraševali o podobnih rečeh in pravkar ste omenili, da vas je že od nekdanj zanimala Mitridatova povest.«

»Res je, gospod grof, že v šoli sem se najrajši ukvarjala z botaniko in mineralogijo; ko sem pozneje slišala, da pojasni uporaba domačih zdravil nekatere sicer nerazumljivo črto v zgodovini narodov, zlasti na Jutrovem, mi je bilo dostikrat hudo, zakaj nisem možki, da bi postala kakšen Fontana ali Cabanis.«

»Tem bolj,« pritrди Monte-Cristo, »ker se Jutrovci ne zadovolje kakor Mitridat s tem, da bi se s strupom branili, temveč si z njim kujejo tudi napadalno orožje. Z opijem in volčjo češnjo zazibljejo sebe v sen blaženstva, z drugimi strupi pa uspravajo one, ki bi se jih radi odkrižali.«

»Ni mogoče!« vzklikne gospa Villefortova. V očeh ji je gorel čuden ogenj.

»Zakaj ne, gospa. Skrivnostne drame na Jutrovem se začno pri pijači ljubezni in končajo s pijačo smrti; tamkajšnji kemiki znajo na čudovit način prilagoditi vsa ta sredstva potrebam po ljubezni in hrepenenju po maščevanju.«

»Po tem takem so orientalske dežele res fantastične ko pravljice, ki prihajajo od ondod k nam? Če je vse to res, spravljajo tam ljudi meni nič tebi nič s sveta, ne da bi se bilo morilec treba bati človeške pravice? Tamkajšnji sultani so torej sami Haruni-al-Rašidi, ki ne samo zastrupljevalca ne kaznujejo, temveč ga celo postavijo za ministra, če je znal svojega neprijatelja na posebno iznajdljiv način spraviti na drugi svet?«

»Ne, milostljiva, fantastičnost ni niti v Orientu več doma, tudi tam imajo policijske komisarje, preiskovalne sodnike in državne pravdnike, samo pod drugimi

imeni. Tudi tam obglavljajo in obešajo hudodelce, samo da znajo tamkajšnji zločinci pravico dosti spretnije voditi za nos kakor pri nas. Če hoče naš morilec spraviti svojega neprijatelja s poti ali se odkrižati bogatega sorodnika, stopi k lekarnarju, mu pove krivo ime, da ga še laže odkrijejo kakor pod pravim, in si pod pretezo, da mu podgane ne dajo miru, kupi pet ali šest gramov arzenika in ga nasuje svoji žrtvi v jed. Potem pride cela truma redarjev in orožnikov, pokličejo zdravnika, ki mrtevca raztelesi in kajpak najde v njegovem drobovju arzenik. Drugi dan časniki že vse vedo, še umorjenčevo in morilčevo ime. In lekarnar pride in pove: Jaz sem temu in temu gospodu prodal arzenik. In potem abotnega morilca aretirajo, zaslišijo, obsodijo in obglavijo; če gre za žensko, posebno ako je imenitnejšega rodu, jo pa za vse življenje zapro. Tako pojmujejo kemijo vaši severnjaki, milostljiva.«

»Kaj hočete!« se zasmije mlada žena. »Vsakdo ne pozna skrivnosti Medicejcev!«

»Pa na Jutrovem, milostljiva? Pojdite v Aleppo ali pa še bliže kam: na cestah boste videli krepke, na videz zdrave ljudi, ki so že tri tedne zaznamovani in ne bodo več čakali prihodnjega ščipa.«

»A potem so morali najti ono zloglasno tofansko vodo, ki so mi o njej v Perugiji rekli, da se je njena skrivnost za zmeraj izgubila?«

»Milostljiva, na svetu se nič ne izgubi. Strupi učinkujejo različno; ta na želodec, oni na možgane, tretji na drobovje. In zdravniki, ki so večidel zelo slabi kemiki, stojijo pred mrtvecem in ne vedo kod ne kam.«

»Strašno! Kolika sreča, da znajo pripravljati strupe samo kemiki, drugače bi ljudje drug drugega morili.«

»Kemiki in ljudje, ki se ukvarjajo s kemijo,« doda malomarno Monte-Cristo.

»Razen tega,« povzame gospa Villefortova in se s silo iztrga svojim mislim, »naj bo zločin še tako premeteno pripravljen, zločin ostane vendarle, in če želite človeški pravici, božji kazni ne ubežite. Orientalci so brezvestnejši od nas in ne poznajo pekla; pri nas pa ostane še vest.«

»Da, da,« pritrди sanjavo Monte-Cristo, »na srečo imamo še

vest, drugače bi bili zelo nesrečni. Po slehernem nekoliko brezobzirnejšem dejanju nam priskoči vest na pomoč s tisoč izgovori in opravičbami. Tudi lady Macbeth je našla v vesti utlehe, saj je hotela — naj reče Shakespeare, kar hoče — videti na prestolu ne svojega moža temveč sina. O, materinska ljubezen je velika čednost in njej se da marsikaj oprostiti; lady Macbeth bi bila po Duncanovi smrti zelo nesrečna, da ni imela vesti.

Gospa Villefortova je poželjivo požirala ta strašna načela, ki jih je razkladal grof z njemu lastno ironijo.

Po kratkem premolku je povzela:

»Ali ne mislite, gospod grof, da gledate svet malo preveč črno? Ali ste si napravili takšno sodbo o ljudeh, ko ste gledali človeštvo skozi steklo refor? Zakaj vidim, da ste res velik kemik; eliksir, ki ste z njim mojega sina tako naglo obudili v življenje...«

»O, ne zaupajte mu,« odvrne Monte-Cristo; »ena kapljica tega eliksirja je otroka obudila v življenje, tri kapljice bi njegovo kri tako vzburlale, da bi dobil srčno napako, šest kapljic bi mu vzelo zavest, deset bi ga pa ubilo. Ali niste videli, milostljiva, kako hlasno sem dečka potegnil proč od stekleničic?«

»Torej mora biti strašen strup?«

»Pred vsem, gospa, zakaj bi ga imenovali strup? Zdravniška veda rabi najhujše strupe kot zdravila; gre le za to, kako z njimi ravna.«

»Kaj je pa bilo?«

»Imeniten preparat, ki ga je sestavil moj učeni prijatelj Adelmonte.«

»Zdi se mi, da odlično pomaga pri krčih.«

»Da, tudi jaz ga časih rabim — kar se da oprezno, seveda.«

»To vam verjamem,« prikimajo z nasmehom mlada žena. »Tudi jaz bi ga s pridom rabila, ko me tolikokrat napade omedlevica in živim v večnem strahu, da se bom nekega dne zadušila. Ker se pa pri nas takšne reči ne dobe in vaš prijatelj zaradi mene ne bo potoval na Francosko, se moram pač zatekati k Hoffmanovim kapljicam. Vidite, tele praške sem si dala posebej delati; dvakrat tolikšni so kakor običajni.«

Monte-Cristo odpre škatlico iz želvovine, ki mu jo je podala gospa Villefortova, in strokovnjaški povoha kroglice iz poprove mete.

»Prav dobre so, toda treba jih je pogoltniti, česar onesvečenec dostikrat ne more. Zato mi je moj preparat ljubši.«

»Sodeč po učinku, ki sem mu bila priča, bi se tudi jaz rajši zanj odločila; toda gotovo je vaša skrivnost in ne maram biti tako neskromna, da bi vas zanj prosila.«

»Dovolite, gospa,« odgovori Monte-Cristo in se prikloni, »sam vam ga ponudim.«

»O, gospod grof!«

»Samo ne pozabite, da pomeni neznatna količina zdravilo, velika pa strup. Ena kapljica vrne človeku življenje, osem kapljic ga pa neizprosno ubije. Smrt je tem strašnejša, ker se te kapljice lahko vlijejo v vino, ne da bi iz-

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

**tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA**

premenile njegov okus. Toda nehali moram, drugače bi se skoraj zdelo, da vam hočem dajati nasvete.«

Ura je bila pol sedmih; lakej vstopi in najavi gospe Villefortovi neko znanko.

»Če bi imela čast, da vas danes že v tretje ali četrto vidim in ne šele v drugo,« reče mlada žena in vstane, »če bi se smela šteti za vašo prijateljico, ne pa samo za dolžnico, bi vas povabila na večerjo in ne bi pustila, da bi odklonili.«

»Tisočkrat hvala, milostljiva, toda obveznost imam, ki je ne smem zanemariti. Obljubil sem neki grški princ, ki še ni bila v Veliki operi, da pojdem z njo v gledališče.«

»Do svidenja torej, gospod grof, in ne pozabite recepta zame.«

»Kako naj bi pozabil, gospa? Saj bi potem moral pozabiti tudi to uro, ki sem jo prebil v vaši družbi, in to je docela nemogoče.«

Monte-Cristo se prikloni in zapusti salon.

Gospa Villefortova obsedi vsa zamišljena.

»Čuden človek, res!« zamrmra. »Prav nič se ne bi čudila, če bi mu bilo Adelmonte ime.«

Monte-Cristo je bil z uspehom svojega obiska nad vse pričakovanje zadovoljen.

»Tla so plodna,« si je dejal sam pri sebi, ko je stopal v voz. »Prepričan sem, da seme, ki nanje pade, ne bo ostalo brez sadu.«

In drugo jutro pošlje gospe Villefortovi obljubljeni recept.

XIII

Srečanje v operi

Izgovor z opero je bil tem razumljivejši, ker se je imela tisti večer vršiti neka svečanost v kraljevski glasbeni akademiji. Morcerf je imel kakor večina bogatih mladih ljudi svoj sedež v parterju.

Chateau-Renaud je sedel zraven njega, Beauchamp je pa imel kot časnikar povsod prostor in nikjer.

Lucien Debray je imel ta večer na razpolago ministrovsko ložo in jo je ponudil grofu Morcerfu; ker je pa Mercedes odklonila, je povabil vanjo Danglarsa. Bankirjeva žena in hči sta jo seveda z veseljem sprejeli; nihče ni tako pogolten na zastojkarske lože kakor milijonar.

Danglars sam je izjavil, da mu njegova politična načela in opozicijsko ne dopuščajo, da bi se pokazal v ministrovski loži. Zato je gospa Danglarsova pisala Lucienu Debrayu, naj pride ponjo, ker se ne more peljati v opero sama z Evgenijo.

Tak je pač svet: zameril bi, če bi se obe dami sami prikazali v gledališču; ko je prišla Danglar-

sova hči v spremstvu svoje matere in njenega ljubimca, je bilo pa vse v redu.

»Glej, glej!« vzklikne Chateau-Renaud, »tamle so pa vaše znanke!«

Albert se obrne in njegov pogled se sreča z očmi baronice Danglarsove, ki ga pozdravi s pahljačo. Gospodični Evgeniji se je pa komaj zdelo vredno pogledati v parter.

»Bogme,« povzame speč Chateau-Renaud, »če pustim v nemar, da vam gospodična Danglarsova ni stanu primerna zveza, res ne vem, kaj bi mogli imeti zoper njo; saj je prava lepota!«

»O, lepa je, priznam,« odgovori Albert, »toda če bi lahko izbral, bi si rajši izbral kaj nežnejšega in toplejšega, skratka bolj ženskega.«

»Taka je današnja mladina,« vzklikne Chateau-Renaud; bilo mu je sicer šele trideset let, toda nasproti Morcerfu je rad zavzel očetovski ton. »Nikoli ni zadovoljna! Poiščejo vam nevesto, ki je pravcata Diana, pa vam še ni dovolj.«

»Saj to je tisto! Meni bi bila ljubša Venera milska. Te Diane me je skoraj malce strah.«

Pogled na mlado Danglarsovo hčer je dal Morcerfu prav. Evgenija je bila lepa, toda njena lepota je bila nekam trda, kamenita. Imela je črne lase, toda v kodrih se je razodeval neki odpor proti roki, ki jim je hotela vsiliti svojo voljo. Njene oči, črne ko lasje, s čudovitimi obrvmi, ki so imele samo to napako, da so se rade nabrale, so izdajale energijo, ki je človek pri tako mladi deklici ne bi pričakoval. Usta je imela sicer nekoliko prevelika, zato so pa v njih blesteli toliko lepši zobje. Temno rdeče napepe ustnice so bile v ostrem nasprotju z njeno bledo poltjo. Chateau-Renaud je prav dejal: bila je ko Diana na lovu, le še čvrstejša in bolj mišičasta.

Sodeč po njeni zunanosti je morala biti njena vzgoja skoraj bolj moška kakor ženska. Govorila je več jezikov, znala je slikati, delala je verze in jih uglašljala. Posebno godba ji je bila pri srcu.

Nekaj trenutkov po prihodu gospe Danglarsove sta opazila mlada moža, da je ves parter vstal in se nekam zagledal; pogledala sta tja in njune oči so se ustavile ob loži nekdanjega ruskega poslanika. Pravkar se je v njej prikazal črno oblečen gospod kakih štiridesetih let z neko damo v orientalski noši. Njena lepota je bila celo za razvajene Parižane nekaj izrednega; njena obleka je kar migljala in se iskrla od draguljev.

»Ah!« vzklikne Albert, »Monte-Cristo in njegova Grkinja.«

Res sta bila grof in Haydée. Mlada žena je tisti mah postala središče pozornosti vsega gledališča; dame so se sklanjale iz lož, da bi bolje razločile pravično prelivajoči se ogenj demantov.

Po drugem dejanju je gospa Danglarsova pomignila Albertu, da bi rada z njim govorila. Mladi mož je vstal in odhitel v njeno ložo. Baronica ga je pozdravila z ljubeznivim smehljajem, Evgenija pa hladno kakor po navadi.

»Čisto na koncu sem že,« zastoka Debray. »Gospa baronica me kar obsipa z vprašanji o grofu; vedel naj bi, od kod je, kje je prej živel in kam je namenjen. Saj nisem Cagliostro, smrt božja! Da se rešim iz zadrege, sem rekel gospe: »Vprašajte rajši Morcerfa, on vam zna grofa Monte-Crista na izust!« Nu, in tako vas je gospa baronica poklicala.«

»Ali je mogoče,« se začudi baronica, »da ima človek pol milijona tajnih fondov, pa je kljub temu tako slabo informiran?«

»Oprostite, milostljiva,« se skuša zagovarjati Lucien, »če bi tudi imel pol milijona na razpolago, bi ga pač bolje porabil za druge namene in ne bi razmetaval denarja za poizvedovanje o gospodu Monte-Cristu, ki nima druge zasluge kakor da je bogat ko nabob. Prepustil sem besedo svojemu prijatelju Morcerfu, pa se z njim izvolite pomeniti; mene se stvar nič več ne tiče.«

»Nabob mi ne bi bil poslal dveh konj; vrednih trideset tisoč frankov, s štirimi demanti, ki bi za vsakega od njih dobila pet tisoč.«

»O, kar se demantov tiče,« se nasmehne Morcerf, »je to njegova slabost. Mislim, da jih nosi po žepih kakor Potemkin in jih siplje po poti ko palček v pravljici kremenec.«

»Najbrže je odkril kak zlatokop,« meni baronica. »Mojemu možu je dejal, da misli leto dni ostati v Parizu in porabiti v tem času šest milijonov.«

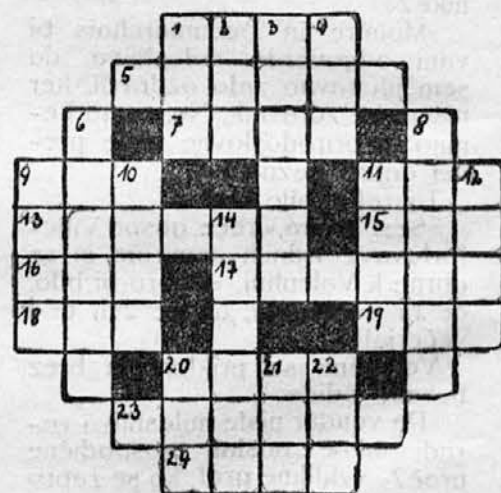
»Gotovo je perzijski šah, ki potuje incognito.«

»Ali ste videli, gospod Lucien, kako lepa je ona?« reče Evgenija.

»Bogme, gospodična, ne poznam dame, ki bi bila osebam svojega spola tako pravična kakor vi.«

»Ali gospod Morcerf ve, kdo je dama pri njem?«

Križanka štev. 2



Pomen besed

Vodoravno: 1. žensko ime, 5. geometrijska črta, 7. dovtip, 9. star (angleški), 11. del imena nemških jezer, 13. gorovje v Rusiji, 15. nespameten, 16. osebni zaimek, 17. domača živina, 18. studenec, 19. perutnina, 20. moč, 23. poljsko orodje, 24. nebeška hrana.

Navpično: 1. svojilni zaimek, 2. grška črka, 3. kovina, 4. oče, 6. riba, 8. moško ime, 9. oboj, 10. vladarsko bivališče, 11. padavina, 12. bog ljubezni, 14. rimski vojskovodja, 20. riba, 21. industrijska rastlina, 22. kakor 4. navpično.

Rešitev križanke

v štev. 21

Vodoravno, po vrsti: moka, igra, s. rog, u, seme, leto, m. spa, a. o. s. oda, a. apis, moda, o. ime, a. klop, nome.

Kaj je ljubezen?

Na to zmerom pereče vprašanje nam odgovarja Helen Hayes.

»Kaj je ljubezen?« me vprašate. Na to bi vam lahko odgovorila s ti-soč definicijami, ki so jih izdali pametnjaki in norci, filozofi in znanstveniki, možje in žene, mladi in stari vseh časov od pamtveka do današnjega dne. Vsi so sicer iskali točno in neoporečno razlago tega čustva, a našli je niso. Ljubezen ni poštovanja, zanjo ni pravil ne zakonov. Vsak posameznik občuti ljubezen na svoj svojstveni način. Moški drugače, ženska drugače, stari tako, mladi spet »takó«. Kdo neki bi mogel trditi, ta ima prav, oni nima?

Ljubezen je to, kar vsak sam zase iz sebe daje ali občuti. Ljubezen je lahko skromna, je pa lahko silna; odvisna je pač od moči in spreminjivosti človeške duševnosti, torej od notranjosti »obsedenega« objekta. Mnogim je ljubezen najvažnejše in najvišje v življenju, je življenje samo. Mnogim je pa spet samo prigoda, bežen doživljaj, s katerim se mimogrede okoristijo v lastno zabavo in zadovoljstvo. Tem manjka razumevanja in občutja veličine prave požrtvovalne ljubezni. Nič ne vedo o tem, da velika in iskrena ljubezen oplemeniti dušo in človeka.

Nekateri trdijo, da je ljubezen elementarno občutje. Meni se zdi, da je vse več, da je zmes vseh pozitivnih človeških občutij. Da more človek doživljati ljubezen v vseh oblikah, nastanek in vsa njena spremljajoča notranja izžarevanja in občutja, jo mora okusiti v zgodnji mladosti, da lahko v njem z leti raste in zori, samo tako zmore vse zapreke časa in starosti...

Po mojem je osnova in glavni pogoj prave ljubezni tovarištvo. Tovarištvo v pravem pomenu besede pomeni tako mnogo. Pomeni razumevanje, simpatijo, spoštovanje. Nič mi ni ljubšega na svetu, kakor če vidim dva človeka, ki sta se na teh osnovah ljubezni skupno postarala, ali pa bolje: ostala mlada. Zame je taka dvojica mnogo zanimivejša od mladega parčka, ki ga čaka še vse življenje s svojimi sladkostmi in bridkostmi, kajti ostarela zakonca sta živ dokaz za pravilnost mojega naziranja o pravi ljubezni.

Toda kaj malo ljudi je, ki se jim ljubi o tem razmišljati, da je ljubezen več kakor zgolj telesna privlačnost in spolna skladnost. Če bi o tem razmišljali, bi bilo manj nesrečnih zakonov. Vendar zgolj simpatija, spoštovanje, enakost življenjskih in svetovnih naziranj ali skupni poklicni interesi še zdaleč niso vsi pogoji za srečen in blagoslovljen zakon. Pri vsem tem ne smemo pozabljati visoke vrednosti telesnega dopadenja in spolne privlačnosti.

Da se ljubezen razvije do najvišje popolnosti, je treba mnogo časa, energije in zbranosti. Ljubezen je laže ubiti v človeku kakor kakšno drugo občutje, zato jo je treba gojiti, hraniti in negovati. Zakon bi naj bil rojstvo, pa ne — kakor po navadi — smrt ljubezni.

Duh našega časa, zahteva po izpopolnjevanju in po ustvarjanju so pripomogli, da je postala ljubezen nekaj vzvišenejšega, kakor je bila doslej, vsaj zvečine, za žensko. V časih naših babic in mater so dekleta samo

poučevali o tem, kar je v zvezi z ljubeznijo in zakonom, skratka dresirali so jih za moža. Največkrat niso



HELEN HAYES

imale prilike spoznati več moških; eden jim je bil določen — in vdale so se mu, čeprav ga niso ljubile, ker

so sanjale o ljubezni. Današnji dan ženski nista več neizbežni potrebi ljubezen in zakon. Zaradi njene duševne sproščenosti se ji ni treba več zadovoljevati z možem, ki bi ji naj bil le nadomestek za pravi objekt ljubezni. Danes izbira in izbere pravega. Če ga pa ne najde, se posveti kakšni drugi stvari, kajti današnji dan ima ženska vse polno možnosti, da najde tudi čustveno, čeprav ne popolnoma enakovredno, pa vsaj približno enako zadoščenje, da najde v čem drugem tisto, čemur pravimo sreča. Nobeni ženski, ki se v naših časih ali noče ali ne more poročiti, se ni treba več kisati kot stari devici.

Kljub vsemu temu bo pa normalno čuteči ženski ljubezen zmerom glavni element njenega bitja. Vsaka normalna ženska, četudi se na kakršnemkoli torišču prav posebno izkaže, bo, če je poštena, priznala, da ni nič lepšega, nič vzvišenejšega in nič tako zaželenega, kakor najti pravo ljubezen in jo negovati.

Greh Madelone Claudetove

Produkcija: Metro-Goldwyn Mayer. Režija Edgar Selwyn. Osebe: Madelon — Helen Hayes; Carlo Boretti — Lewis Stone; Harry — Neil Hamilton; dr. Claudet — Robert Young; Victor — Cliff Edwards; dr. Dulac — Jean Hersholt; Rosie — Marie Prevost; Alice — Karen Morley; fotograf — Charles Winninger; Hubert — Alan Hale; Roget — Halliwell Hobbes; St. Jacques — Lemox Pawle in Claudet — Russ Powel.

Alice Claudet namerava oditi od svojega moža, ker se ji vidi, da so mu znanstvena raziskovanja več kakor ona sama. Stari prijatelj njene-ga moža, dr. Dulac, ki pozna njegovo ljubezen do njegove žene, ji razodene možovo prošlost.

V Južni Franciji je živel Madelon Claudet, dekle iz dobre družine. Zaljubila se je v mladega Američana, ki jo je zapeljal in pustil na cedilu. Madelon je postala mati. Vso svojo ljubezen in življenje je od tistih dob posvečala samo svojemu nezakonskemu sinu Harryju. Zaklela se je, da bo iz njega napravila poštenega človeka. Ko je dorasel šoli, ga je poslala

na vseučilišče. Ker ji je pa kaj kmalu zmanjkalo sredstev za šolanje njene-ga ljubljence, se je zatekla na cesto, kajti dela ni mogla najti nikjer.

Harry je živel pri dr. Dulacu, hišnem zdravniku neke sirotišnice. Stari zdravnik mu je sporazumno z materjo sporočil, da mu je mati umrla, kajti mati je menila, da bi resnica o njenem življenju sinu utegnila pokvariti kariero. Madelona je pa od dne do dne bolj propadala in se je končno znašla v sirotišnici svojega sina.

Ko je Harryjeva žena Alice čula to pretresljivo zgodbo, je sklenila za vedno ostati pri svojem ljubljene-m možu.

Helen Hayes, ki igra Madelono, je v tem filmu nad vse naravno in prepričevalno podala materinsko ljubezen kot najčistejšo in najvišjo ljubezen. Že sama zmožnost igrati neizkušeno dekle, mater, počestnico in končno staro izmognano siroto, ji daje upravičeno naslov igralka prvega reda.

Mednarodni filmski tedni na Dunaju

Na Dunaju se bodo pričeli 16. junija mednarodni slavnostni filmski tedni, ki bodo trajali do včetega 2. julija 1934. V programu so tekmo-vanja v pogledih podajanja filmov, filmske režije in filmske tehnike, zlasti pa za naslov »filmske produkcije svetovnega slovesa«. Za tekmo-vanja je mnogo konkurentov. Za naslov »filmske produkcije svetovnega slovesa« bodo tekmovali Američani, Francozi, Angleži, Danci, Švedi, Japonci itd. s svojimi najnovejšimi in najpopolnejšimi filmi. V teh slavnostnih dneh se bodo sešli najodličnejši filmski strokovnjaki na Dunaju. Nagrade za najboljše filme sveta bodo zlata, srebrna in bronasta kamera, povrh tega pa še umetniško izdelane diplome za filmske producente.

Prvikrat bo tudi dana mladim ljudem prilika, da pokažejo sadove svojega dela in znanja posebnemu raz-

sodišču, ki je sestavljeno iz strokovnjakov za filmsko tehniko in filmsko umetnost. Ob tej priliki bodo nedvomno »odkrili« marsikakšnega nadarjenega začetnika ali v režiji ali režiserskega pomočnika in tehniškega vodjo. Ti kandidatje bodo lahko sestavili filmske prizore, ki jih bodo filmali in zvočno posneli. V velikih dunajskih filmskih ateljih jih bodo praktično izprašali. Tudi igralski navedci, ki jih izbira posebna komisija izmed prijavljenih, pridejo na račun.

Predsednik razsodišča, ki bo odločevalo o kakovosti filmov in o sposobnosti kandidatov, bo znameniti režiser Lubitsch, prisodniki pa najslavnejši in najspodobnejši režiserji in filmski igralci sveta.

Za cadovedneže

Zvedeli smo, da je vložil Heinz Rühmann proti svoji ženi tožbo za ločitev zakona. Pravijo, da se hoče umetnik že prav kmalu poročiti s svojo tovarišico Gerdo Maurus. Morda

zlobni jeziki, morda resnica? Bomo že še brali.

Mehiška filmska zvezda Raquel Torres, ki deluje v Hollywoodu, se je nedavno poročila z newyorškim finančnikom Stephanom Amesom. Poročne obrede so opravili na ocean-skem parniku »Curline« med vožnjo na Honolulu. Svečanosti so se pričele že pred odhodom parnika. Do trenutka, ko so zapiskale sirene, je bilo med gosti več umetnikov: Al Jolson, Claudette Colbert, Bebe Daniels in Frederik March.

Filmske novice

»Euphono Film« je odkupil Thei v. Harbou rokopise za film »Turan-dot«, ki jih je sestavila po Gozzijevi komediji. Režiser Gerhard Lamp-reht bo komedijo sfilmal.

Lil Dagover in Paul Hörniger igra-ta glavni vlogi v veseloigri »Poročim se s svojo ženo«, ki jo bo vprizoril Johannes Riemann za Wittovo produkcijo »Aafe«. Znamo je, da se je Johannes Riemann že v Holly-woodu poskušal v režiji.

»Moja ljuba, neumna mama« je naslov filma, v katerem bo igral Leopold Konstantin naslovno vlogo. Druge glavne vloge bodo igrali Luisa Ullrich, Hermann Thimig, Gustav Waldau in Theo Lingen. Filmali bo-do v Monakovem.

Režiser R. A. Stemle je dovršil film »Charleyeva tetac«. Glavni junak je Paul Kemp. Druge važne vloge so imeli Ida Wüst, Jessie Vihrog, Albert Lieven, Fita Benkhoff, Fritz Rasp, Erik Oda, Fritz Odemar in Paul Henckels.

V Monakovem je pričel filmati znani režiser Karl Lamač novi Ondrin film »Mala Dorica« po istoimenskem slavnem romanu Charlesa Dickens-a. Poleg Anny Ondre igrajo še Hilda Hildebrand, Fritz Rasp in Gustav Waldau. Kamero vrti Otto Heller.

V filmu »Dedič iz Pretorije« (Ce-sta v Pretorijo) igra glavno vlogo Paul Hartmann. Angažirali so še Char-lotto Suso, Gustafa Gründgens-a in Pavla Kempa. Vsebina je posneta po modernem družabnem romanu Lud-wiga pl. Wohla.

Režiser Paul Martin, ki je z Liliano Harveyeovo vrtel za Ufo film »Plavolasi senec«, bo pričel zdaj v Holly-woodu delati film »Čas ljubezni«, v katerem bo igrala Harveyeva glavno vlogo.

Max Obal bo vprizoril za »Aafoc« film »Rumene nareise«, v katerem bosta glavni vlogi dodeljeni Hansu Söhnkeru in Karini Hardt. Godbo je skomponiral Will Meisel.

»Universal« je odkupila za Ameri-ko slavno knjigo Hansa Falladas-a »Mali mož, kaj pa zdaj...« Zdad fil-majo to delo pod vodstvom Franka Borzage. Douglas Montgomery in Margareta Sulyvan igraata glavni vlogi.

Douglas Fairbanks junior v gleda-lišču. Douglas Fairbanks mlajši bo debutiral v prihodnjih dneh v ne-kem angleškem gledališču. Naslov igre je »The winding journey« (Viju-gasta pot).

Dolly Haas bo igrala v dunajskem »Akademietheateru«. Dramo »Čudež v gorah« Franca Molnarja, ki je doslej še niso vprizorili, nameravajo jeseni igrati v »Akademietheateru«. Bo to krstna predstava na nemških odrih. Po Molnarjevi želji bi naj žensko glavno vlogo na Dunaju igrala Dolly Haas.

Meščanska kuhinja

Jedi s svežim sirom

Sirove cmoke, sirov zavitek, sirove pogačice in sirov narastek so pri nas zelo udomačene močnate jedi. Sir ima silno mnogo redilnih snovi; človek ne bi verjel, da je v 1 kg sira prav toliko redilnih snovi kakor v 2-80 kg masne govedine. Razen tega dovaja sir telesu šestkrat toliko beljakovine kakor ista količina mesa. Glavno je pa, da nam sir tekne, kakorkoli ga pripravimo.

Sir je dober slan in sladkan, sirove jedi so dobre pri obedu in za večerjo. Odraslim teknejo in otroci jih jedo s slastjo. Sir je zelo nasiten, zraven pa ni težak. Za velike družine je kakor dar božji. Za malo denarja je sito staro in mlado.

Poskusimo torej pripraviti nekaj novih jedi:

Madžarski sirov haluskas

Krpice skuhamo v slani vodi. Drobno nasekljano slanino opravimo, skuhamo krpice zabelimo z mastjo, jih posujemo z zdrobljenim sirom in polijemo s praženo slanino.

Prav gotovo ne poznate

sirovih blazinic s polivko,

ki nadomeščajo mesno jed.

Iz 25 dkg moke, osminke litra vode, dveh jajc in dveh dek sirovega masla napravimo na deski testo. Če je premehek, pridenemo še pest moke. Dobro zgneteno testo zvalja-

Adria prasek je boljši

mo in namažemo z jajcem. Dva dkg sirovega masla spenimo z enim jajcem in dodamo 15 dkg pretlačenega sira. Zmes solimo po okusu in ji primešamo fino sesekljan koper. Testo narežemo na primerne krpice, vsako krpico pa namažemo z nadevom do polovice, nenamazano polovico pa zapognemo čez spodnjo in testo ob krajih zavijamo. Te blazinice kuhamo približno 10 minut v slani vodi in jih s cedilno lopatico jemljemo iz vode. Ko so že na krožniku, jih še zabelimo z drobtinami in polijemo s koprovo polivko.

Sirov praženec s cimetom

je prav dobra jed.

30 dkg pretlačenega sira zmešamo z dvema rumenjaka, tremi žlicami

moke, pestjo fino zdrobljenih drobtin, osminke litra smetane, tremi žlicami sladkorja in z rozinami. H koncu pridenemo še sneg iz dveh beljakov. V kozici stopimo mast, vlijemo vanjo sirovo testo in damo v pečico. Ko je praženec na dnu porjav, ga z vilicami razkosamo kakor vsak drug praženec.

Sirova torta

Sedem dek sirovega masla spenimo s sedmimi dekami sladkorja, tremi rumenjaki, sedmimi dekami zmletih orehov in sedmimi dekami pretlačenega sira. H koncu vmešamo sneg iz 3 beljakov. V omaščenem liku pečemo torto v zmerno vroči pečnici.

Sirovi obročki

Štirinajst dek sira zgnetemo s 14 dekami moke, celim jajcem in še enim rumenjaki, štirimi dekami stopljenega sirovega masla in z eno deko kvasa. Ko se testo vzdigne, ga zvaljamo in narežemo na pramene, iz katerih zasujemo svaljke, ki jih uvijemo v majhne obročke. V vroči masti jih spečemo in jih serviramo z malinovčevim ali ribezovim polivko.

Sir s metano ali mlekom

lahko mažemo na kruh.

Sir pretlačimo skozi sito, ali ga pa samo fino zmečkamo, vmešamo vanj goste kisle smetane ali malo mleka, potlej pa pridenemo še fino sesekljan peteršilj ali drobnjak. Okusno je, če dodamo še ščepec rdeče sladke paprike ali malo čebulnega soka. *

Neobičajne zdrobove jedi

Zdrobov narastek

Potrebujemo: 1/2 litra mleka, 12 do 15 dkg zdroba, 5 dkg sirovega masla, 5 dkg sladkorja, 2 jajci, limonove lupine ali kos vanilije, 1 rebec čokolade.

Pripravimo: V kipeče mleko nasujemo malo osoljenega zdroba, ga dobro prekuhamo in potlej malo shladimo. Rumenjake spenimo s sirovim maslom, sladkorjem in z nastrgano čokolado in to zmes vmešamo v mlačni zdrob. Ko je vsa zmes popolnoma ohlajena, primešamo še trd sneg iz beljakov. Dobro omaščen in z drobtinami potresen lik napolnimo s pripravljeno zmesjo ter pečemo na-

rastek v pečnici. K narastku serviramo še kompot ali pogret sadni sok.

Fina sladka zdrobova jed

Potrebujemo: 1 liter mleka, 10 dkg sladkorja, 15 dkg zdroba, 2 dekagrama olupljenih mandljev, 2 jajci, dušeno sadje, sadni sok.

Pripravimo: V vrelo mleko vkuhamo sladkor, zdrob in nastrgane mandlje. Kuhamo tako dolgo, da postane zmes gosta. Dokler je mešanica še topla, vmešamo še rumenjake, h koncu pa trd sneg iz beljakov. Dušeno sadje brez soka pridenemo na-

zadnje. Pločevinasti, glinasti ali porcelanasti lik splaknemo z mrzlo vodo in v njem zmes ohladimo. Jed serviramo s sokom dušenega sadja.

Zdrobove krpice

Potrebujemo: 5 dkg masti, 10 dkg zdroba, 1/16 litra mleka, 1/2 kg krpice.

Pripravimo: Na masti opravimo zdrob, ga zalijemo z mlekom in pridenemo še skuhan in dobro ocejene krpice. Nato vse skupaj še nekaj časa pražimo. H krpicam jemo solato ali kompot.

Solnčne pege

Kdor že iz izkušnje ve, da bo poleti dobil solnčne pege, naj se skuša pravočasno obvarovati teh neprijetnih lis. Mnogim to nič ne de, če so vse vprek pegasti. Lepote obraza in telesa pa solnčne pege nikakor ne povzdignejo.

Taki ljudje, ki so jim pege v nadelo, naj nikar ne hodijo preveč na solnce. Na izletih in pri kopanju lahko lice z raznimi mazili obvarujemo solnčne pripeke. Res uspešna mazila so ona ki vsebujejo zeozon, kinin in cink (5 gr. solnokislega kinina pomešanega s 100 gr. cinkovega mazila se dobi v vsaki lekarni).

Le v lažjih primerih odpravimo solnčne pege brez zdravniške pomoči. Saj te rjavkasto rumene lise niso nič drugega kakor nakupičenje rjavkasto rumenega kožnega barvila na posameznih mestih. To barvilo imenujemo pigment. Prav to kožno barvilo da naši koži ono lepo rjavo barvo, ko se solnčimo, seveda le tedaj, če je vpliv solnca enakomeren in pigment enakomerno v koži razdeljen. Solnčne pege so torej nastale le zaradi neenakomerne razdelitve pigmenta, ki se je na nekaterih mestih nakupičil. Jasno je torej, da se da to nakupičenje pigmenta odpraviti samo tedaj z navadnimi sredstvi, če se pigment nahaja prav v zgornjih kožnih plasteh. V takih primerih pomaga že limonova kislina ali pa preparati z nerazredčenim vodikovim prekisom, s katerim navlažimo pege. Vodikov prekis nahajamo v pernatrolovem milu, s katerim si umivamo lice, ali pa drgnemo kožo s 5%no raztopino perhidrola, ki ga dobimo v vsaki lekarni; če je pa uspeh nezadovoljiv, lahko raztopino ojačamo na 15%.

Močnejši vpliv pa ima današnji

dan že precej poznano preizkušeno mazilo, ki vsebuje živosrebrni precipitat in bizmut (bismutum subnitricum), ki ji primešamo po 5 gr s 50 gr vazelina. S tem mazilom natremo kožo, toda spočetka pustimo mazilo le 2 uri na koži. Šele ko smo ugotovili, da mazilo koži ne škoduje, lahko postopoma podaljšamo vplivanje mazila. Isti količini bizmuta in živosrebrnega precipitata lahko vmešamo tudi v 20 gr glicerinovnega mazila. S to mešanico si nekaj dni zapored namažemo večkrat na dan lice. So pa še radikalnejša sredstva za odpravo solnčnih peg, vendar jih sme predpisati samo zdravnik, ker gre pri tem za popolno lupljenje, ki je pogosto zvezano z različnimi kožnimi vnetji. Takrat je pa zdravniški nadzor neobhodno potreben. Ne smemo pa misliti, da s kakršnokoli kuro odpravimo pege za zmerom. Kdor je pač tako ustvarjen, dobi vsako leto solnčne pege in se jih mora znati o pravem času obvarovati. *

Če še ne veš

Suhega sočivja nikar ne solite pred kuhanjem ali med njim, ker se potem nerado skuha v mehko. Solite šele takrat, kadar se je sočivje omehčalo. Če se pa sočivje dolgo ne omehča, vsujte v vodo za nožev konico dvojnoogljikovega natrona.

Zrcala čistimo z mešanico vode in špirita. Najboljše je, če jih v sijaj loščimo s časniškim papirjem. Prav tako čistimo vse steklene plošče v pohištvu in v okvirjih. Zlate okvirje, če so pristno pozlačeni, umijemo z milnico. Seveda ne smemo cunj preveč omočiti, da ob robovih ne pride voda do slike. *

VELECENJENE GOSPE!

Pri nakupu blaga za obleke in manufakture sploh se dá prihraniti. Ali poznate našo reklamno ceno za pomladno sezono? Evo samo nekaj primerov:

Perilni Creppe, poludelen itd.	Din	9—	do	12—
Damske volnene blage za obleke 28—		35—		42—
Damske volnene blage za plašče 56—		75—		98—
Blage za deške obleke		30—		42—
Kamgarai za enške obleke		96—		132—
Šifoni, precvrtani, 90 cm		11—		13—
Za rjuke: Melina, 150 cm		17—		26—
Domestik, 150 cm		20—		26—
Za kapae: Šifon Creton, 180 cm		28—		38—
Ogromna izbora vseh vrst še od Din 12— naprej				

Nadimo priskano prvovrstno blago

Kdor pozna kakovost in ceno našega blaga, kupuje samo pri nas

Specialna trgovina

NOVAK-LJUBLJANA

Kongresni trg 15 (pri nunski cerkvi)

Da ne pozabim:
Se danes moram poslati naročnino za „Družinski Tednik“!



Vzlepe žene
v Parizu
uporabljajo, da ohranijo svežost svojemu obrazu in da dosežejo od vsakogar zavido-
no mladostno polt samo učinkovito, zdravo,
dobrodejno in nepogrešljivo
CRÈME SIMON
Zjutraj in na večer jo namažite na še od
umivanja vlažno kožo; dela čudeže.

**CRÈME
SIMON**
SIMON PUDER
SIMON MILO

